

Elkan Hayek: Básník to ví a zná

V tomto týdnu vychází první letošní číslo.

V čísle zaujme čtenář materiál, včetně vynikající eseje „Můžete milovat Evropu, ale zároveň kritizovat EU“ britského novináře a historika Daniela Johnsona. Evropské téma pak rozvíjí Agata Supińska z krakowského Centra politického myšlení rozhovorem s politologem Przemysławem Turawským. Mezinárodní kontext obohacuje historička Galia Ackermanová a profesor Philippe de Lara z Université Paris II. materiálem o židovské otázce na Ukrajině. Časopis pak přináší čtenáři skvělých článků týkajících se vztahů umění a politiky.

Otiskujeme se svolením časopisu Básníci čtou básníky, z rubriky jež se několik let objevuje v časopise Kontexty. Zaujalo nás vyznání Elkana Hayeka, kterého známe z básnických sbírek Rozdělování nebe (2010) a Modroznebesnáše (2014).

Básníky jsem četl, s kterými se znal, s mnohými se setkával v knihách, jejich verše jsem recitoval. Provázejí mě životem a jejich stopy najdete i v mých básních. Mluví v nich často se starými básníky, obracím jejich slova tak, aby rozzářila ta má. Měsíček na obloze vidíme také jen díky odrazu slunečního světla. Moje poezie se vyžívá, koupe a rozsvěcuje ve svitu jejich veršů. Mých básnických sluncí je mnoho, září s odlišnou intenzitou v různých dobách, je to nebe plné světla, barev, hudby, pravdy a snů.

Ale nechme mluvit básníky... bez ladu a skladu, bez procházení knihovny či literárně-historických systematik, jen tak, jak se jejich slova vynoří v paměti, jak se sama hlásí, aby nás oslovila.

Slunce, nebe, vesmír... koho by nenapadlo Otokar Březina, který jako by k nám přišel z jiného světa. Galaktické obrazy, které nás vtahují a odnášejí do hlubin kosmu, ale je tu i pozemská tíže, když „šla žitím matka má, jak kajícnice smutná, / den její nemohl vlnit, barev, květů, jasu“. A strhávají nás chvíle slávy, „... kdy duše volná, v majestátu svém / nad staletími se snáší světelným, vířícím cyklónem, / odvážké vegetace rozmetá, a hospodá na nivách času, / v zervenci pohledu svého nechává zráti nová bohatství klas.“ Jenže vzápětí:

Na všechnu slávu svého snu, nádheru noci

plamenné,

zapomenul jsem při pohledu na bratří svých ruce

zemdlené,

krvavé, hněvem sevřené a v smíchu moře

ozvlňného

přerážené údery vesel, když se chytali člunu

přeplňného.

Ne, nejsou to samoučelné mystické světy, to nás vtahuje poezie o nás a věcech kolem nás. „Pro jemné usmání zraků,
neoklamaných gigantickou Halucinací, / sladko je žít!“ A „sladko je žít!“ Bězínu.

Nesmírně inspirující literární svět vystavil Bězínův přítel Jakub Deml. Nepřestávají nás uchvacovat nejznámější formy,
styly, obrazy a nepřestávají nás provokovat rozpory, i ten – u Demla tak pozoruhodně zveřejňovaný – mezi básnickou
velikostí a lidskými slabostmi. Připomenu kus básně, která není pro Demla vlastně moc typická, ale je velmi známá. Pár
jednoduchých slov, úspornost – a stavu duše i náladě náhle rozumíme:

Jindy kterákoli věc

žila, zpívala, dojala.

Nakonec

dojímají všechny...

Možno jest

spáliti papír: hledíš, jak řádky hoří,

hledíš –

rozbije se džbán,

klobouček někde leží pohozen:

těžko je zvednouti cokoliv,

svou duši zvedáš, slzy padají,

vzpomínáš.

(...)

Celý článek najdete v Kontexty 1/2019